

1. Šieste Božie prikázanie

- *Poslanie sexuálnej stránky človeka*
 - *Hanblivosť*
 - *Čistota*
 - *Sexuálna radosť*
 - *Hriechy proti čistote*
 - a) Vnútorne hriechy proti čistote
 - b) Vonkajšie nedokonalé hriechy proti čistote
 - c) Vonkajšie dokonalé hriechy proti čistote
-

1. Šieste Božie prikázanie

„Nescudzoložíš!“

(Ex 20, 14)

V tejto prednáške sa dostávame k diskutovanej téme hlavne mladých ľudí, k téme ľudskej sexuality.

Sexuálny pud je druhým najsilnejším pudom človeka po púde sebazáchovy. Tak silný je práve preto, lebo má svoj konkrétny cieľ a tým je zachovanie ľudského rodu. To však, že je to pud, neznamená, že človek sa má v tejto oblasti správať podobne ako zvier, ktoré je tiež jeho nositeľom. Nesmieme zabúdať, že človek je rozumná a slobodná bytosť. To ho oproti zvieratám v mnohých veciach zvyhodňuje. Zvier, si neuvedomuje samo seba, nevie čo je to láska, nevie čo je to slobodné rozhodnutie. Ono vlastne „nevie“. A ak aj niečo „vie“, neuvedomuje si, že to vie. Život zvier, je riadený pudmi. Ony sú jeho životným programom a zvier, z neho nemôže vybočiť, lebo sa nemôže slobodne rozhodovať. Oproti nemu si človek uvedomuje seba samého, svoju existenciu. Uvedomuje si, že je rozumný, vie, čo vie. Môže sa slobodne rozhodovať a voliť si svoju cestu. Svoje konanie neriadi pudmi, riadi ho rozhodnutiami. Pudy ho môžu k niečomu tlačiť – to je ich úloha, ale v konečnom dôsledku sa človek musí rozhodnúť - uplatniť svoju slobodu. Oproti zvieratám má človek aj svoje nevýhody – je emocionálne a psychicky zraniteľný. To zvier, nie je. Jeho pudové konanie ho nemôže zraniť, lebo je preň prirodzené. Pre človeka je ale prirodzené byť rozumným tvorom Božím, preto ho čisto pudové konanie deformuje v jeho charaktere, myslení, citovom živote.

Jedným z najväčších nebezpečenstiev, ktoré číhajú na človeka, je práve nezriadené a nesprávne používanie sexuálneho pudu. Jednoducho povedané: zneužívanie sexuálneho pudu. Sexualita je tak hlboko vnútorná a intímna záležitosť, že jej zneužívanie nemôže ostať bez vážnych následkov. Uvedomme si, že sa nedá oddeliť fyzická stránka človeka od duševnej, ako by si niektorí želali. Sú to spojené nádoby. Ak nie je v poriadku jedna, ovplyvňuje automaticky aj druhú. Preto ani sex nemožno považovať len za telesnú záležitosť. Vždy je to telesno-duševná záležitosť. Samozrejme nemyslím teraz len na smer od tela k duši – kedy samotný fyzický sexuálny úkon hlboko zasahuje do duše, ale myslím aj na smer od duše k telu – kedy samotný sexuálny úkon je výsledkom nejakého duševného stavu či už pozitívneho alebo negatívneho.

- *Poslanie sexuálnej stránky človeka*

Najprv sa ale pozrime na poslanie daru, ktorý do človeka vložil Boh, aby sme pochopili jeho veľkosť a hodnotu a zároveň vážnosť jeho zneužitia.

Sexualita u zvierata má jediný cieľ a tým je zachovanie rodu. U človeka je to odlišné.

Jedným z cieľov ľudskej sexuality je **podávanie života**, zachovanie ľudského rodu. Ale nie je jediným cieľom.

Druhým z cieľov sexuality je **vytvorenie hlbokého spojenia a jednoty manželov**. Teda pri sexe sa nespájajú len telá, ale musí to byť dokonalý súzvuk dvoch duší. Čokoľvek čo bráni tomuto hlbokému intímnemu spojeniu duší dvoch ľudí, spôsobuje neprirodzenosť sexuálneho úkonu, pretože sa tým míňa cieľ Stvoriteľa.

To isté platí aj o prvom celi, ktorým je podávanie života. Ak je neprirodzeným spôsobom vylúčený zo sexuálneho úkonu, ten sa stáva zlým. Partneri totiž použili svoju sexualitu na svoje sebecké uspokojenie. Samozrejme to súvisí aj s druhým cieľom, pretože sebecko vylučuje hlbokú jednotu. Tá totiž vzniká v láske a sebadarovaní. To ale nemôže byť tam, kde úraduje egoizmus.

Tu by som chcel upozorniť, že nie hocijaká láska a ani hocijaké podávanie života môžu byť cieľom. Vyžaduje sa láska manželov, lebo len nerozlučiteľné manželstvo je jej najvyššou inštanciou. Žiadna iná láska - začínajúca láska, kedy sa dvaja ľudia do seba zahľadia, ale ani láska v ktorej si niekto necháva otvorené dvere, aby v prípade potreby mohol uniknúť, nie je dostatočnou pre niečo tak veľké ako je sexuálne spojenie.

- **Hanblivosť**

Ako prirodzenú ochranu človeka pred sexuálnou nezriadenosťou vložil Boh do človeka **hanblivosť**. Je to vrodená psychická zábrana, ktorá človeka čiastočne ochraňuje od zneužívania sexuality. Aj po tejto stránke však môže byť človek svojou činnosťou deformovaný. To znamená, že zneužívaním svojej sexuality či už v myšlienkach, slovách alebo aj činoch, otupuje a stráca tento prirodzený vrodenný dar.

- **Čistota**

Človek, ktorý je aj pomocou vrodenej hanblivosti ochotný slobodne zachovať zdržanlivosť v sexuálnej oblasti, sa vyznačuje čnosťou čistoty. Čnosť čistoty ovláda city, myšlienky, pohľady, reči, gestá a skutky u všetkých ľudí: u slobodných, manželov ale aj vdov.

Nemýľme si čnosť čistoty s celibátom. Celibát je zvláštny druh čistoty, ku ktorému sa človek zaväzuje v túžbe po väčšej dokonalosti. Je to dobrovoľná čistota.

Každý človek je však povinný pestovať v sebe čnosť čistoty tak, ako to prináleží jeho stavu. Niekedy totiž mladí slobodní ľudia mudrujú, že kňaz sa na rozdiel od nich nemôže pozrieť na nahé telo ženy, nevedomujúc si, že pre nich platí ten istý zákon ako pre kňaza. Jediný rozdiel medzi nimi je, že pre nich je to dané Božím zákonom pokiaľ neprijmú sviatosť manželstva a pre kňaza či rehoľníka je to navyše dobrovoľný sľub daný Bohu na určitý čas alebo do konca života. Isteže to neznamená, že v manželstve už môžu používať sexualitu ako príde. Aj tam platí požiadavka čnosti čistoty. Teda aj v manželstve môžu používať sexualitu len tak, ako je to pre manželstvo a pre človeka prirodzené.

- **Sexuálna radosť**

Hovorili sme si, že sexualita je pudovou záležitosťou v zvierati aj v človekovi. Preto obsahuje v sebe niečo, čo zviera aj človeka priťahuje k tomu, aby sa množil. Nazývame to **sexuálnou radosťou**. To znamená, že sex prináša so sebou veľmi silné pocity plynúce z uspokojenia pohlavnej stránky človeka. Preto je aj náročné vyhnúť sa konaniu, ktoré

k tomu vedie. U zvieráťa je to samozrejme prirodzené, pretože bez sexuálnej radosti by nemal dôvod sa množiť, keďže zviera si neuvedomuje a nevie, o čo pri sexuálnom spojení ide. Je to preň len pudová záležitosť pohlavného uspokojenia.

U človeka, ktorý je rozumný, by to samozrejme šlo aj bez toho. No napriek tomu je aj ľudské sexuálne spojenie obdarené veľmi silným pohlavným zážitkom. Práve ten môže človeka priviesť k tomu, že sa sebecky rozhodne pre túto sexuálnu radosť, nerešpektujúc ciele, ktoré do sexuality vložil Boh.

- ***Hriechy proti čistote***

V tejto chvíli je dôležité si uvedomiť, že sexualita človeka je tak veľmi nebezpečná, pokiaľ je zneužívaná a tak úžasná, pokiaľ ju človek užíva tak ako má, že takmer všetky hriechy v tejto oblasti sú ťažkými. Znova si pripomeňme, v čom spočíva závažnosť hriechu: nie tak v materiálnej oblasti ako skôr vo formálnej, ktorou je vedomé a slobodné odvrátenie sa od Boha, odmietnutie Boha.

Skúsme si teraz schématicky rozobrať hriechy proti ľudskej sexualite.

- a) *Vnútorne hriechy proti čistote*

Vieme, že každý hriech vykonaný skutkom má niekde svoj počiatok a tým je ľudská myseľ. Skôr ako sa navonok dopustíme hriechu, nechávame ho prejsť cez svoju myseľ, pretože ak by absentoval rozum, nemohlo by ísť o hriech.

Preto už aj **sexuálne myšlienky**, ktorými sa vedome a dobrovoľne zaoberáme stávajú sa ťažkým hriechom.

Tu by som chcel upozorniť, že je rozdiel medzi *hriechom a pokušením*. Pokušenie je myšlienka, ktorá sa nám natíska do pozornosti. Pokiaľ ju odmietame, nedopúšťame sa hriechu. Ak však podľahneme tejto vtieravej myšlienke, dáme jej voľný priechod a dobrovoľne sa vyžívame napríklad v sexuálnych predstavách, vtedy sa stáva pokušenie hriechom. Pokušeniu sme povinní sa vyhýbať. Preto nesmieme vyhľadávať ani také veci, ktoré samé o sebe nie sú zlé, ale vieme o nich, že nám spôsobujú problém so sebaovládaním.

Vystavovať sa pokušeniu v akejkoľvek oblasti, nie len v oblasti čistoty, je dovolené len z vážneho dôvodu.

Závažnosť vnútorného hriechu proti čistote hodnotíme podľa toho, o čo v myšlienke išlo. Preto ak sa človek v myšlienkach zaoberal ťažkým hriechom proti čistote a vyžíval sa v ňom, tak aj myšlienka sa stala ťažkým hriechom.

Taký hriech sme povinní vyznať vo sviatosti zmierenia. Nesmieme ho vedome zakamuflovať medzi ostatné myšlienky. Je to ťažký hriech, a preto ho musíme povedať konkrétne. To platí aj o ostatných oblastiach morálky. ***Každý hriech vo sviatosti zmierenia vyjadrujeme konkrétne.*** Nestačí povedať dopustil som sa zlých skutkov a nestačí ani povedať mal som zlé myšlienky.

- b) *Vonkajšie nedokonalé hriechy proti čistote*

Posúvame sa do ďalšej kategórie hriechov proti čistote, ktoré sú vykonané navonok, to znamená fyzicky, ale nie sú dokonalé. To znamená, že neboli uskutočnené až do sexuálneho vyvrcholenia. Napriek tomu však priamo chcené vzrušenie, hoci nezavršené, je vždy ťažkým hriechom. Existuje ale aj vzrušenie chcené nepriamo, ale na to treba mať dostatočnú príčinu, aby nebolo ťažkým hriechom. Týka sa to napríklad lekára gynekológa pri práci.

Tu samozrejme musíme zaradiť aj všetky dotyky inej osoby, ktoré nás môžu priviesť k nedovolenému sexuálnemu vzrušeniu a tým aj k pokušeniu dopustiť sa hriechu nečistoty. Samozrejme tie sa líšia od okolností. Ako príklad si uveďme bozk – je rozdiel medzi bozkom od rodiča a bozkom od niekoho, kto nás sexuálne priťahuje. Taký bozk, pokiaľ vieme, že nás môže ťažko vzrušiť, no napriek tomu ho chceme, môže byť ťažkým hriechom. Vedome a dobrovoľne sa tým vystavujeme pokušeniu.

c) Vonkajšie dokonalé hriechy proti čistote

Poslednou kategóriou hriechu sú dokonalé vonkajšie hriechy. Teda tie, ktoré boli zavŕšené orgazmom. Tieto hriechy rozdeľujeme podľa toho, ktorá podmienka dovoleného sexuálneho konania bola porušená.

Rozlišujeme 5 podmienok:

- i. Vyžaduje sa spoločník.**
- ii. Spoločník toho istého druhu.**
- iii. Rozdielneho pohlavia**
- iv. Sexuálny akt musí byť vykonaný dokonca v prirodzenom fyzickom spojení.**
- v. Manželstvo.**

Skúsme si v krátkosti rozobrať obsah týchto podmienok a hriechy proti nim.

i. Vyžaduje sa spoločník.

Prirodzený sexuálny úkon, ktorý nevyklučuje žiadne ciele, o ktorých sme si hovorili na začiatku, si vyžaduje spoločníka. To znamená, že človek sa nemôže dovolene snažiť dosiahnuť sexuálne uspokojenie sám.

Ak to predsa len urobí, dopúšťa sa hriechu, ktorý nesie viacero názvov: *masturbácia, onánia, sebaukájanie a ešte iné odborné názvy.*

Hriech masturbácie, hoci fyzicky nemusí byť škodlivý, zasahuje do psychiky človeka a robí z neho otroka sexuálneho uspokojenia. Oslabuje jeho vôľu a vedie ho na cestu egoizmu, kedy si človek vystačí sám a v prípade sexu s iným človekom začne vyhľadávať len vlastné sexuálne uspokojenie. Iného vlastne degraduje na úroveň veci.

Hriech sebaukájania je ťažkým hriechom. Je samozrejmé, že tento hriech vysloviť vo sviatosti zmierenia je ťažké. Preto je možné ho vyjadriť ako „nečistý skutok sám na sebe“.

Dosiahnutie pohlavného uspokojenia cez tento hriech je veľmi jednoduché, preto aj boj s ním je oveľa ťažší. Ak niekto upadol už do zvykovosti v tomto hriechu, to znamená, že nie je schopný vydržať bez neho dlhší čas, odporúča sa mu často prijímať sviatosť zmierenia a sviatosť Eucharistie.

Odlišná od chceného sebaukájania je samovoľná nočná polúcia počas spánku. Napriek tomu, že môže byť sprevádzaná nečistými snami, nie je ťažkým hriechom.

ii. Spoločník toho istého druhu.

Aby nebol vylúčený cieľ sexuálneho úkonu, ktorým je plodenie, je nevyhnutné, aby spoločník sexuálneho úkonu bol toho istého druhu, teda človek. Po materiálnej stránke je toto najväčšie previnenie proti Božiemu zákonu. Tento hriech nazývame *beštialita*.

iii. Rozdielneho pohlavia

Vyžaduje sa nie len človek, ale človek opačného pohlavia. Hriechy proti tejto podmienke sa všeobecne nazývajú *sodómia*. Názov je odvodený od starozákonného mesta, ktoré Boh zničil.

Dokonala sodómia spočíva v sexuálnom akte ľudí toho istého pohlavia.

Nedokonala sodómia spočíva v sexuálnom akte ľudí opačného pohlavia ale do neprirodzeného otvoru. Tu zaraďujeme aj análny či orálny sex, ktorý nikdy nie je dovolený, pretože zo sexuálneho partnera robí vec poskytujúcu uspokojenie. Ide o degradáciu ľudskej bytosti z Božieho dieťaťa na sexuálnu pomôcku.

Pri dokonalej sodómii hovoríme u mužov o homosexualite a u žien o lesbickej láske.

iv. Sexuálny akt musí byť vykonaný dokonca v prirodzenom fyzickom spojení.

To znamená, že človek nesmie robiť prekážky prírode. Sexuálna akcia je vykonaná dokonca, keď sa mužské pohlavné bunky prirodzenou cestou dostanú do ženského tela. Akýkoľvek iný spôsob – napríklad prerušený styk alebo mechanická ochrana, ktorá bráni pohlavným bunkám dostať sa do prirodzeného cieľa, sú ťažkým hriechom.

v. Manželstvo.

Poslednou podmienkou je samozrejme manželstvo. Túto podmienku sme si rozobrali už vyššie.

Hriechom proti tejto podmienke je *smilstvo*.

Smilstvo ďalej špecifikujeme podľa okolností na:

- *Konkubinát* – spolužitie dvoch ľudí bez manželstva.
- *Prostitúcia* – smilstvo za peniaze.
- *Cudzoložstvo* – smilstvo medzi osobami, ak je aspoň jedna viazaná manželstvom.
- *Krvismilstvo* – sex medzi pokrvnými príbuznými.
- *Svätokrádežné smilstvo* – smilstvo medzi osobami, z ktorých aspoň jedna je osobou zasvätenou Bohu.
- *Znásilnenie* – sexuálny akt proti vôli jednej stránky.
- *Únos* – pozbavenie slobody osoby kvôli sexuálnemu úkonu.
- *Hypersexualita* – nadpriemerná sexuálna žiadostivosť.
- *Sexuálna zvrátenosť* – tu patrí: pedofília, gerontofília, fetišizmus a iné.

Všetko to, čo sme spomínali, sú ťažké hriechy proti Božiemu prikázaniu. Nesmieme však zabúdať, že sú to hriechy, ktoré nám Boh chce odpustiť, pokiaľ ich ľutujeme a vyznáme vo sviatosti zmierenia.

Na záver si spomeňme, čo som hovoril o ľudskej zraniteľnosti. Sme zraniteľní nie len fyzicky ale aj duševne – psychicky, emocionálne. Tieto zranenia sú niekedy oveľa bolestivejšie než fyzické a samozrejme nechávajú v človekovi svoje jazvy. Nesprávne používanie sexuality spôsobuje hlboké rany, následky ktorých sa môžu dostaviť po mnohých rokoch.

Buďme rozumní, lebo čas sa nedá vrátiť späť.

Sexuálne spojenie je prejavom lásky iba v manželstve. Inak je to len prejav ľudskeho sebeckva. Totiž ten, kto miluje, nikdy nechce pre druhého zlo. Ten, kto miluje, sa snaží milovaného chrániť od všetkého zlého a tým najväčším zlom je hriech. Neraz sa stáva, najmä

medzi mladými, že žiadajú od partnerov sex ako dôkaz lásky. Taká požiadavka je však len úbohým vydieraním a prejavom egoizmu hrubého zrna. Ten, kto takému vydieraniu podľahne, zvyčajne skončí ohrdnutý, potupený a zranený. Z takých zranení sa lieči len veľmi ťažko a jazvy ostávajú.

Preto znova opakujem – Buďme rozumní, lebo čas sa vrátiť späť nedá.